

פרשת מקץ

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו.. בהתחננו אלינו ולא שמענו (מב, כא)

כשמעיינים בפסוקים הקודמים מוצאים את התנאי שיוסף עשה איתם שיביאו את האח הקטן כדי להוכיח שהם לא מרגלים שישלחו את אחד האחים להביא אותו, ובפסוק י"ז כתוב שאסף אותם למשמר את כולם לשלושה ימים ואח"כ אמר להם את האלוקים אני ירא לכו כולם ואחד יישאר במשמר כדי שתביאו את אחיכם הקטן וכשיצאו מהכלא ושמעון נשאר אמרו "אבל אשמים אנחנו".

ולכאוף קשה מדוע הם נזכרו לעשות חשבון נפש ביציאתם מהכלא בלבד, ההיגיון אומר שכשאדם נכנס לכלא על כל פנים כאן ללא עוול בכפיהם כגון כאן הוא צריך לעשות חושבים על מה ולמה וכאן כששחרר אותם והשאיר אחד נזכרו לעשות חשבון נפש מדוע באה להם הצרה הזאת ויתירה מכך מה הקשר עכשיו בין מכירת יוסף לבין הצרות שפוקדות אותם?

אלא שטמון בדבריהם קשר עמוק בין מכירת יוסף לבין הדברים שאמר כשהוציאו מהכלא, שהרי כשיוסף הכניס אותם לכלא הם לא בקשו רחמים על נפשם ולא על משפחתם וכשהוציאו אותם אמר להם ראו אני ירא שמיים ואני דואג לבני בתיכם היושבים בכנען ולכן אני שולח את כולכם עם האוכל ואחד יישאר איתי לעירבון, רק לאחר דברים אלו הבינו את טעותם במכירת יוסף שהתחנן אליהם ולא שמעו וזהו שאומר הפסוק לא שבגלל המכירה באה להם הצרה אלא "על אחינו אשר ראינו בצרת נפשו **בהתחננו אלינו ולא שמענו**" וכאן יושב מלך שכלל לא התחננו בפניו והוא מרחם על אנשים היושבים בארץ כנען שכלל לא מכיר ההכרה הזו הביאה אותם לחשבון נפש מדוקדק על חוסר הרחמים כלפי אחיהם יוסף.